

אורי וישעי

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן רבנו יוסף חיים זי"ע
בראשות מו"ר הרב אורי סבן שליט"א

התשפ"ו שנת ה'כ"ב לעלון
פרשת ויצא הפטרה ועמי תלואים
כניסת השבת: 16:17
יציאת השבת: 17:08
לשיטת רבנו תם: 17:40
גיליון מס' 963

לתגובות ניתן לפנות לעורך אלון ארביב ס"ט בדוא"ל: 4136465@gmail.com

כתם פז – ביאורים לפרשה

כתוב ויצא יעקב ומפרש רש"י פנה זיוה פנה הודה פנה הדרה. ושואלים למה לא כתוב אצל אבותינו הקדושים אברהם ויצחק כשיצאו פנה זיוה וכו', ויש לומר שאברהם ויצחק היו עשירים והיו להם עבדים ובוודאי כשיצאו הרגישו מיד, אבל יעקב שהיה יושב אהלים לכאורה לא היה ניכר בזה שיצא, ובכל זאת פנה זיוה והדרה ועשה רושם רב.

להודות לה' על צעד וצעד

ותאמר אסף אלוקים את הרפתי ותקרא את שמו יוסף (ל, כג-כד) ורש"י מביא שבמדרש אגדה כתוב שהחרפה הוא שכל זמן שאין לאשה בן אין לה במי לתלות סרחונה משיש לה בן תולה בו, וכששואל בעלה מי שבר כלי זה עונה לו בנך, מי אכל תאנים אלו בנך. מקשה טובא הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל וכי רק בגלל דבר קטן זה היתה צריכה רחל הצדקנית אחת מהאמהות להוליד את יוסף הצדיק אחד משבטי יה, אלא שרחל בודאי נתנה הודאה לה' על זה שזכתה ליוסף הצדיק אחד משבטי יה, אלא שהודתה לה' על כל פרט ופרט מקטן ועד גדול, ואפילו על הפרט הקטן הזה של שבירת כלי לא שכחה מלהודות לה'.

נפילת עשו

לשון המדרש (ב"ר): מסורת הוא שאין עשו נופל אלא ביד בניה של רחל הה"ד אם לא יסחבום צעירי הצאן (ירמיה מט, כ) ולמה הוא קורא אותן צעירי הצאן שהן צעיריהן של שבטים. והקשה הזרע שמשון זי"ע למה דוקא עשו נופל בידי בניה של רחל ולא על ידי בני לאה אמנו.

אמנם רחל היא עקרת הבית של יעקב אבינו כמו שכתוב בפסוק בני רחל אשת יעקב (בראשית מו, יט), רחל היה רעיותו של יעקב מתחלה, שהכל היו אומרים מן הראוי שלא הגדולה תנשא לגדול (עשו הרשע) ורחל הקטנה ליעקב אבינו, לכן בניה של רחל עתידין לנצח את עשו.

לאה אמנו היתה שבורה מאד מכך שהיא אמורה לפול בחלקו של הרשע, לכן עיניה היו רכות, היתה בוכה ומתפללת שלא ישאנה עשו הרשע, ואכן תפילתה הועילה לעצמה אך אין לנו לומר שתועיל זכותה שבניה ינצחו את עשו במלחמה.

ראה מעשה דינה (בפרשה וישב) שנאמר על דינה, שכס בני חשקה נפשו (לד, ח) ולכן יעקב אבינו הטמינה בתיבה מחשש שעשו הרשע יתן עינו בה וירצה לישאנה, חז"ל מפרשים שיעקב אבינו עשה שלא כדין והראיה שדינה נתפסה ע"י שכס בן חמור (הכנעני), שאם עשו היה נושא את אחייניתו דינה לאשה, ויש מצב ודינה היתה מחזירה אותו בתשובה שלמה, וייתכן שאף לאה אמנו בזה שהיה בכתה וגרמה לעצמה לצער גדול מנעה עצמה מלהינשא לעשו, יתכן ואם לאה היתה נשאת לעשו הרשע היה שב בתשובה, והיה נעשה צדיק, ומכיון שלא עשתה כדן בניה לא היו ראויים לנצח את עשו, ומי שראוי היה לנצח את עשו היה דווקא מבני רחל.

עטרת פז – עאמר עורך

נאמר בפרשתנו והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלקים. ידוע ומפורסם ע"פ המדרש שבאותה השעה היה יעקב אבינו ע"ה במצב קשה בורח מעשו הרשע לתוככי לוע הארי דודו לבן הארמי, אף כל רכושו נשדד ממנו על ידי אליפז בנו של עשו הרשע, וכל מה שלקח עמו יעקב מבית אביו כנדוניה לכלתו, נגזל על ידו, וכך נשאר יעקב ערום ועריה, ללא שום קרן אור בקצה המנהרה. ובתפילתו מבטא יעקב את רחשי לבו, אם יהיה ה' עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אני הולך... הדאגה בולטת מאד בתפילתו של יעקב, וזאת לאחר שהיה כמלך בבית אביו העשיר והנכבד, וכעת מצבו קשה כל כך כאד הפחותים ביותר.

אבל יעקב אבינו, לבו לא נשבר בקרבו, והוא לוקח אבן אחת מהסלעים שמצא, ועומד ומכריז: האבן הזאת אשר שמתי יהיה מצבה, בית ה'. מבחינתו של יעקב אבינו, כעת כשהוא בבית ה', במקום בו עתיד להבנות בית המקדש, דבוק בשכינה הקדושה, אין שום חשש בלבו, והוא סמוך ובטוח שה' עמו, ואומר כי כל המאורעות אשר נעשו עמו, בודאי כולם לטובה, ולכן גם מה שאירע לי, הכל לטובה, ועלי להמשיך ולמצוא גם כאן רק את הטוב, לעשות את רצון ה'.

והנה עלינו להתבונן, כיצד מגיעים למידה כזו, שאף במצב קשה כל כך יהיה האדם בטוח בה' ושמוח בכל אשר בא אליו, אין זאת אלא מחמת דביקותו של האדם בה' יתברך, והדבקות בה' מקורה הוא מן התפילה. יעקב אבינו עומד ומתפלל לפני ה' על כל מה שהוא צריך, כי יודע יעקב, שהכל מאתו יתברך, מגיע יעקב לחרון, ויודע שיש עליו חרון אף מן השמים, תיכף מתפלל יעקב, ולא התפלל רק לבדו, אלא תיקן לדורי דורות את תפילת ערבית שמתפללים בלילה. אדם שנוהג במדת יעקב ומתעסק בענייני תפילה, מובטח לו שלא יוכל לבא לידי יאוש. וכל ענין התפילה שהופך את הרעות לטובות, יש לומר שלמד כן יעקב מאביו, יצחק, כמו שראינו בפרשה הקודמת. שכן יצחק אבינו מוכה לאליעזר עבד אביו שיחזור ויביא לו את בת זוגו. וכששואל יצחק את אליעזר, מי האשה? עונה לו אליעזר, בת בתואל הארמי, שהוא נוכל ידוע. ומהיכן היא? מפקדן ארם, שהוא מקום של רמאים. וכשרוצה לבדוק באחי הכלה? עונה לו אליעזר אחות לבן הארמי, אחותו של רמאי. אם כן היה צריך לבטל השידוך. אבל יצחק אינו נוהג כן, ויעתר יצחק לה', הוא מתפלל לה' שיהפוך את הרעה לטובה, ולכן נאמר בלשון ער, כי העתר הוא הכלי שמהפך את התבואה, לברור את הטוב מן הפסולת, כמו כן על ידי התפילה אדם הופך את הרעות לטובות, והכל נהפך עליו לטובה. יצחק אבינו למד את ענין התפילה מאביו, אברהם, שתקן תפילת שחרית, ובזכות תפילותיו נולד יצחק, ואברהם גם עמד והתפלל על רשעים, אנשי סדום, ולוט ומשפחתו, וזה שגם בניו אחריו ילמדו ממעשיו, וכולם החזיקו בכלי זה של התפילה, שהביאם למדה נעלה של בטחון בה' יתברך.

שבת שלום וטוב

העלון יוצא באדיבות הרבה של משפחת גניש הי"ו
להצלחתם ולרפואתם ולחיי משפחתם
אורך ימים ושנות חיים, אכ"ר

הליכות מלכי - הלכות תפלה

מצוה גדולה להתפלל בבית כנסת או בבית מדרש שהם מקומות מקודשים, ואפילו אם חלילה יהיה מצב כי אין שם מנין, מכל מקום מצוה להתפלל שם גם ביחידות, כיון שהם מקומות מקודשים, ומי שדרכו ללמוד בבית המדרש יתפלל גם כן שמה בעשרה, אע"פ שיש בעירו גם בית הכנסת, אבל מי שאין דרכו להתפלל בבית המדרש יתפלל בבית הכנסת דווקא, שיש שם רב עם שנאמר וברב עם הדרת מלך, ואם יש בעיר שתי בתי כנסיות ילך לרחוקה ביותר על מנת שיקבל על כך שכר פסיעות וכו'. כמו ששנינו בב"מ קז. (הלכה כר' יוחנן).

וישתדל ויתאמץ להתפלל עם הציבור כמו שכתוב בתהלים (סט), ואני תפילתי לך ה' עת רצון ומתי עת רצון? בשעה שהציבור מתפללין שנאמר בישעיה (מט, ח) כה אמר ה', בעת רצון עניתך, ואין הקב"ה מואס בתפילה של רבים כמו שכתוב באיוב הן אל כביר ולא ימאס.

ועוד יש לו לאדם לקבוע לו בבית הכנסת או בית מדרש שיתפלל שם בקביעות, וטוב יותר אם יוכל לקבוע לו מקום אצל הקיר כי מצינו לחזקיה המלך (ישעיה לח, ב) ויסב חזקיה פניו אל הקיר וגו', וגם כשמתפלל בביתו ביחידות, יקבע לו מקום שלא יבלבלו בני ביתו.

לענין תפילה בבית הכנסת דווקא, הגמ' דנה בהרחבה והרבה פוסקים דנים בכך, עיין בברייטא (ברכות ו). תניא אבא בנימין אומר, אין תפלה של אדם נשמעת אלא בבית הכנסת, שנאמר לשמוע אל הרנה ואל התפלה, ורבינו חננאל מוסיף שם לשמוע את הרנה ואל התפלה וכו', ומקום רנה הוא בבית הכנסת שנאמר רננו צדיקים בבית ה'.

עצם הישיבה היא גם חלק מהמצווה, שנאמר אשרי יושבי ביתך (ראה רמב"ם תפילה יא, ט). ושכרו של היושב שם רב מאוד, כי כל הונס לבית הכנסת יוצא ברוך ומבורך. לכן מייעצים לכל אחד מישראל: אהב את בית הכנסת כדי שתיטול שכר בכל יום (מסכת דרך ארץ זוטא, פ"ט). ועוד אמר ריש לקיש: כל מי שיש לו בית הכנסת בעירו ואינו נכנס שם להתפלל - נקרא שכן רע. (ברכות ח).

החפץ חיים (במאמר חתימת הספר, פ"א) מסביר מימרה זו על ידי משל. למה דווקא שכן רע? שכן טוב אינו מכביד על בעל הבית - אוכל כאשר בעל הבית אוכל, ומסיים לאכול מיד כשבעל הבית מסיים, כך שבעל הבית יכול לסתום את התנור (בימים ההם היו חייבים לסתום את התנור לאחר כל שימוש כדי לשמור עליו, וזו הייתה טרחה לפתוח ולסגור אותו כל פעם).

אבל, שכן רע מגיע לאכול לאחר שבעל הבית כבר גמר את ארוחתו וסתם את התנור, כך שעכשיו הוא יצטרך לטרוח, ולפתוח את התנור בשבילו בשנית. כל קלקולו הוא בגלל שהוא מסדר לעצמו לוח זמנים משלו, בלי לקחת בחשבון שיש גם אחרים מסביבו. כך גם בתפילה: משהציבור מתפללים, מלאכי השרת פותחים את שערי השמים בעבורם, כדי שיעלו תפילותיהם למעלה - לכסא הכבוד. אבל כשיחיד מתפלל בביתו לאחר שכבר גמרו את התפילה בציבור, ודופק על שערי שמים שייפתחו גם בשבילו, מטריח הוא את המלאכים, ואפילו אם יפתחו בשבילו, הוא בכל זאת נקרא שכן רע. לכן יש עניין מיוחד בכך שגם יחיד, שמתפלל בביתו, יכוון לשעה שהציבור מתפללים בה, כדי שתפילתו תעלה ביחד עם תפילתם. צד נוסף לתפילה בציבור הוא משום: ברב עם הדרת מלך (משלי יד, כח). כלומר: כשם שמלך בשר ודם גאה ונראה יותר מכובד ומהודר כשיש סביבו ריבוי עם, כך גם הקב"ה. (מתוך הספר אריג פז).

קומי אורי - סיפור לשבת קודש

הסיפור דלהלן עשוי להותיר את הקוראים נדהמים, אומר ר' שלום סבן - קבלן מפורסם מהיישוב עלי זהב בשומרון - אך מחובתי לספר ולפרסם זאת כפי שהורו לי גדולי ישראל שליט"א למען יידעו שיש אלוקים בישראל. האמת, גם אני עדיין נדהם ולא מעכל את הסיפור שאירע באלול התשע"ט. כולם שואלים אותי ואני גם שואל את עצמי: 'מה לך ולצדיק רבי שלמה מקארלין שהסתלק מהעולם לפני למעלה ממאתיים שנה? (ליתר דיוק כ"ב בתמוז התקנ"ב) רבי שלמה היה מגדולי תלמידים של הרה"ק המגיד ממעזריטש ורבי אהרן הגדול מקרלין. לאחר פטירת הרה"ק רבי אהרן מקרלין, מילא את מקומו בהנהגת חסידות קרלין.

נחזור לסיפור ר' שלום סבן, אני חוזר לשאלה, מה לי ולצדיק רבי שלמה, אבל זה מה שאירע במציאות. היה זה במוצאי שבת בשעה מאוחרת, בעודי נם על יצועי, והנה אני שומע קול עוצמתי מאוד של אדם הזועק עלי בקול כביר וחזק: מדוע אתה לא מגיע לציון שלי?? - אני רבי שלמה מקארלין- כעת היה היארצייט שלי, מדוע לא הגעת לציון שלי?? התעוררתי בבוקר ולבי בל עמי. כל מכירי יודעים שאני רחוק מענייני חלומות ומיסטיקה כרחוק מזרח ממערב, והנה קורה לי דבר מפתיע שכזה... התביישתי אף לספר את החלום לבני משפחתי.

במשך היום, ביושבי במשרד, סבלתי מכאבי ראש נוראיים. כל הזמן רודף אחרי הקול הנורא של היהודי הקורא לעצמו רבי שלמה מקארלין הדורש ממני שאבוא לציונו. הייתי אחוז טירוף מהחלום המבעית.

אך זה לא עזב אותי, בליל שני, שוב חזר החלום על עצמו בקולות נוראיים. קול דברים אני שומע אך כל דמות אינני רואה. ביום שני בבוקר, נשברתי. סיפרתי למשפחתי את דבר החלום. היא עודדה אותי מיד לטוס בהקדם ללודמיר. מקום מנוחת הצדיק העולם, שאת שמו לא שמענו מעולם. כאחוז אמוק רכשתי כרטיס לטיסה שיוצאת בשעות הקרובות. בכל הנסיעה חשתי נמשך בעבותות נסתרים אל המקום.

בהגיעי לשם, ציפתה לי משוכה נוספת. לא הצלחתי למצוא את הציון. פניתי לאשה זקנה עם סלים בשאלה היכן הציון של רבי שלמה מקארלין. היא לא ידעה על מה אני סח. לאחר רגע התעשתה ושאלה אם כוונתי ל'קארלינער רבי', הנהנתי לחיוב, לא שהבנתי מה היא אומרת! והיא הובילה אותי אל המקום הקדוש.

מה אומר ומה אדבר? - מעולם לא חשתי את מה שחשתי באותו מעמד. ישבתי ארבע שעות רצוף!! מאחורי האהל של הציון הקדוש, כי לא ידעתי את קוד הכניסה, אמרתי תהלים, התפללתי, ביקשתי, התחננתי, אף למדתי משניות וחשתי כל העת שאני מדבר עם צדיק חי ממש כדבר איש אל רעהו. הרגשה שלא חוויתי בחיי.

בדרך חזור חשתי כמו אבן נגולה מעל ליבי. קיבלתי על עצמי לנסוע בכל שנה ליארצייט אל הצדיק.

וכעת התחיל הפלא הנוסף. לאחר שנה קשה בכמה תחומים, מאותו יום באורח פלא המון קשיים נפתרו מעל לטבע. לפתע התחיל הכל להסתדר. עסקים חובקי עולם שהיו תקועים החלו לנוע היטב. חברים שהיו חייבים לי כסף התקשרו שהם רוצים להחזיר לי, ועוד שורת נפלאות הודות לצדיק הקדוש. תהלות לה' התחלתי מאז להתחזק ביהדות ובקיום המצוות, בעודי עדיין נתון תחת התדהמה על הגילוי העצום שבעצמי אינני יודע את פשרו. הקשר היחיד שיש לי לאזור הציון, הוא שביקרתי כמה פעמים בלובוב הסמוכה, במטרה לאתר מקום להקמת מקווה טהרה ביוזמת איל הון מפורסם. כאמור, כמה מגדולי ישראל ששמעו את הסיפור המפתיע הורו שמן הראוי לפרסמו, למען יהיה הדבר לחיזוק באמונה בה' ובצדיקים לדור דור. זכות הצדיק יגן עלינו. (הזמנה אישית לציון -הרב י' טוורסקי).

לע"נ מרן רה"י הג"ר מאיר נסים מאזנן בן הרבנית כמסנה זי"ע

לע"נ הג"ר דוד שלום בן הרבנית פהימה זצ"ל

לע"נ דודנו היקר הר"ר מל כהן בן פורטונה ז"ל

ת"נ צ"ב ב"ה

